

Οι αντιπολιτευόμενοι του Ερντογάν βλέπουν δύο διαμετρικά αντίθετες προοπτικές για το μέλλον. Οι αισιόδοξοι ομιλούν για την αρχή του τέλους του νικητή του δημοψηφίσματος.

Το κόμμα (ΑΚΡ), λένε, που είναι στην εξουσία δεκαπέντε χρόνια, για πρώτη φορά έχει τόσο χαμηλή αποδοχή. Δύο κόμματα υποστήριξαν το «ναι», το ΑΚΡ και το ΜΗΡ (των εθνικιστών). Θα έπρεπε να αθροίσουν ένα ποσοστό του 60-65% αλλά πήραν μόλις το 51% της αποδοχής. Όλοι οι αναλυτές αναγνωρίζουν ότι το ΑΚΡ θα πρέπει να έχασε περίπου το 10% της ισχύος του παρά την μονοπώληση της προπαγάνδας, της βίας και της πιθανής νοθείας σε αυτό το δημοψήφισμα.

Αλλά προβλέπουν και άλλες εξελίξεις. Η καταστολή της πολιτικής ζωής θα ενδυναμώσει την αντιπολίτευση, αυτό θα ωθήσει τον Ερντογάν να αυξήσει την καταπίεση και η αλληλεπίδραση θα λειτουργήσει όλο και εντονότερα κατά της εξουσίας. Δηλαδή το σημερινό πολίτευμα δεν είναι διαχειρίσιμο ειδικά αν οι καταγγελίες για νοθεία επιβεβαιωθούν και από διεθνείς οργανισμούς. Η αυταρχικότητα θα συνεχίσει όπως φάνηκε από τις πρώτες δηλώσεις του Ερντογάν μετά την «νίκη» του: Θα υποστηρίξει την θανατική

καταδίκη και θα συνεχίσει τον πόλεμο στην Συρία.

Η οικονομία θα επιβαρυνθεί λόγω των παροχών που έγιναν για ψηφοθηρικούς λόγους και λόγω της φυγής των ξένων επενδυτών που ανησυχούν για την πολιτική αστάθεια. Η κρατική χρηματοδότηση των «ημετέρων» εργολάβων όλο και γίνεται πιο δύσκολη. Η επιδείνωση της ανεργίας και του πληθωρισμού φαίνεται να είναι μη αναστρέψιμη. Αλλά και οι κακές σχέσεις με την ΕΕ, τις ΗΠΑ, την Ρωσία και με όλους σχεδόν τους γείτονες θα έχουν αρνητικές συνέπειες στην οικονομία.

Άλλαξε και η εικόνα του Ερντογάν: Από θύμα έγινε θύτης. Χρόνια τώρα πολιτεύτηκε ως ο ισλαμιστής που καταδιώχτηκε από τους Κεμαλιστές και στερήθηκε τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματά του. Αλλά με τις διώξεις, τις ομαδικές απολύσεις από το δημόσιο, τις δημεύσεις περιουσιών, τις φυλακίσεις δημοσιογράφων και «υπόπτων» αντιπολιτευόμενων και τελικά με την κατάλυση κάθε έννοιας δικαιοσύνης και νομιμότητας δεν ισχύει πλέον η εικόνα του «αδικημένου ισλαμιστή». Συμπέρασμα: «Ήταν μια Πύρρειος νίκη» λένε οι αισιόδοξοι.

Αλλά υπάρχουν και οι απαισιόδοξοι. Αυτοί προβλέπουν άλλες εξελίξεις. Το ότι παρά το δείγμα διακυβέρνησης του Ερντογάν τα τελευταία χρόνια και ειδικά τους τελευταίους μήνες, μπόρεσε και απέσπασε την έγκριση του μισού εκλογικού σώματος δείχνει την θετική απήχηση που ακόμη έχει στους ψηφοφόρους του, αλλά και την ανικανότητας αυτών να κρίνουν τι διακυβεύεται με το νέο καθεστώς. Η εικόνα του «αδικημένου ισλαμιστή που αγωνίζεται για τον λαό» ακόμη ισχύει σε μεγάλη μερίδα του πληθυσμού. Αν επαναληφθεί το δημοψήφισμα ο Ερντογάν είναι ικανός να πάρει και περισσότερες ακόμη ψήφους με μια νέα εθνικιστική εκστρατεία δημαγωγίας «κατά των κακών ξένων που συνωμοτούν εις βάρος του τουρκικού λαού» και υποστηρίζοντας ότι «φταίνε οι άλλοι για όλα».

Η αξιωματική αντιπολίτευση, το Λαϊκό Κόμμα (CHP), στο όνομα της «νομιμότητας» επίσημα διαχώρισε την θέση του από τις λαϊκές διαμαρτυρίες και τις διαδηλώσεις που εκδηλώθηκαν μετά το δημοψήφισμα. Αποστασιοποιήθηκε και στο θέμα της καταστολής του κόμματος των Κούρδων (HDP). Το CHP λειτουργεί σαν να υπάρχει ακόμα το κράτος δικαίου και έτσι στην ουσία νομιμοποιεί το νέο καθεστώς. Μπορεί να βλέπει ότι με το νέο σύστημα θα δημιουργηθεί ένα δικομματικό κοινοβούλιο που θα το ευνοεί. Αλλά και τα τρία κόμματα της αντιπολίτευσης δεν είναι ικανά να συνεργαστούν, βασικά επειδή οι εθνικιστές (MHP) δεν αναγνωρίζουν τους Κούρδους (HDP) ως εταίρους. Έτσι οι πολίτες που επιζητούν σταθερότητα στην χώρα καταφεύγουν στον Ερντογάν αντί στα κόμματα της αντιπολίτευσης. Σε ένα καθεστώς όπου θα ανταγωνίζονται κάθε φορά δύο υποψήφιοι πρόεδροι, το κόμμα των εθνικιστών δεν θα έχει ρόλο και θα εξασθενήσει. Ο Ερντογάν θα ενισχυθεί πλέον και ως εκφραστής όλων των εθνικιστών.

Η οικονομία δίνει αρνητικά μηνύματα αλλά δεν είναι σε κρίση. Η Τουρκία έχει διάφορους τρόπους για να προσελκύσει ξανά ξένες επενδύσεις με νέες συμφωνίες παραχωρώντας πολιτικά και στρατιωτικά ανταλλάγματα. Οι «ξένοι» (ΕΕ, ΗΠΑ, Ρωσία) τελικά θα περιοριστούν σε λεκτικές μόνο καταγγελίες κατά της αυταρχικότητάς του αλλά θα συνεργαστούν με τον Ερντογάν. Ήδη τα πρώτα σημάδια φαίνονται. Ο Zarrab (ο ύποπτος για παραβίαση του εμπάργκο του Ιράν) έγινε θέμα διαπραγμάτευσης με τις ΗΠΑ. Η «Δύση» έχει ανάγκη την Τουρκία και «δεν θα τα χαλάσουν» για κάποια ανθρώπινα δικαιώματα. Η «ειδική σχέση» με την ΕΕ θα έχει δύο πλεονεκτήματα: οικονομικά οφέλη και ελευθερία κινήσεων για τον Ερντογάν μέσα στην χώρα του.

Με άλλα λόγια το καθεστώς στην Τουρκία έχει πλέον αλλάξει και ο «κόσμος» - μέσα στην Τουρκία όπως και έξω – θα αναγνωρίσει αυτήν την «πραγματικότητα». Δεν είναι πρωτόγνωρος αυτός ο πραγματισμός ή αυτός ο κυνισμός, αν θέλετε.

Ποιο σενάριο είναι το πιθανό; Πιστεύω ότι οι δύο αντίθετες θέσεις δεν αποτελούν απαραίτητα και αντίφαση, επειδή αναφέροντα σε άλλους χρόνους. Οι απαισιόδοξοι ομιλούν για το εγγύς μέλλον. Στο προβλεπόμενο μέλλον η Τουρκία θα συνεχίσει την πορεία της έντασης, της αυταρχικότητας και της αστάθειας. Το πολιτικό κλίμα μέσα στην χώρα δεν προσφέρεται για συμφιλιωτικές χειρονομίες από την πλευρά του Ερντογάν.

Μακροπρόθεσμα και εγώ πιστεύω ότι οι καλοί τελικά θα κερδίσουν: Δηλαδή οι λαοί θα ξυπνήσουν, θα κρίνουν σωστά και θα ψηφίσουν και σωστά. Αλλά όπως είπε και ο Keynes μακροπρόθεσμα όλοι θα πεθάνουμε, δηλαδή είμαι με τους απαισιόδοξους!

Του Ηρακλή Μήλλα – για Τα Νέα, 2017. 4. 30 (No. 3)

<http://www.tanea.gr/opinions/all-opinions/article/5442074/oi-aisiodoksoi-kai-oi-apaisiodoksoi/>

*